

Onderwijs- en examenregeling

Summa

Kwalificatiedossier: Maatschappelijke Zorg
Crebonummer: 25779

Opleiding Persoonlijk begeleider maatschappelijke
zorg
Crebonummer: 25779

Niveau: Niveau 4
Leerweg: bbl

Opleidingsduur: 36 maanden
Cohort: 2025

Versie 2

03-02-2026

1 Intro

Beste student,

In deze onderwijs- en examenregeling (OER) vind je informatie over de opleiding waar jij voor gekozen hebt. Je leest hierin meer over:

1. Hoe is de opleiding opgebouwd?
2. Wat leer je tijdens de opleiding?
3. Welke examens krijg je?
4. Wanneer krijg je je diploma?
5. Met welke regelingen heb je te maken bij het Summa College?
6. Overzicht onderwijs- en bpv-uren.

Behalve de OER is er ook [een informatiegids](#) met allerlei wetenswaardigheden voor studenten van het Summa College. Belangrijk om goed door te lezen.

Leeswijzer

Je komt verschillende links tegen in deze OER. Je kunt hierop klikken (ctrl + klikken) voor meer informatie, zoals een filmpje of een schema. Voor vragen over deze OER kun je terecht bij je loopbaanbegeleider. We helpen je graag om het beste uit jezelf te halen.

De opleiding die je gaat volgen heeft dit schooljaar een nieuw kwalificatiedossier gekregen. Daardoor is de opleiding nog niet volledig ontwikkeld en komen er nog aanvullingen op deze onderwijs- en examenregeling.

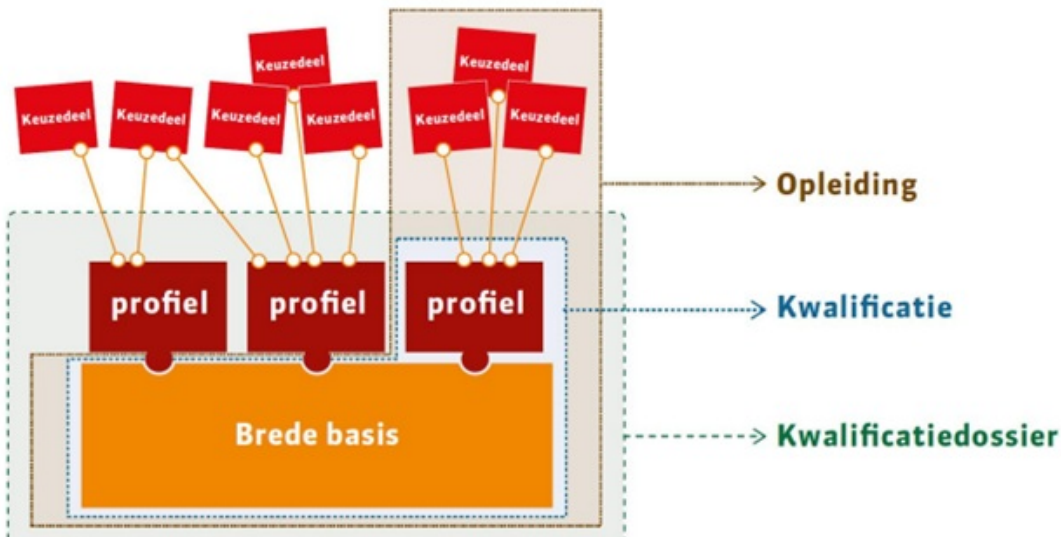
Veel succes tijdens je opleiding!

2 Hoe is de opleiding opgebouwd?

2.1 Het kwalificatiedossier en keuzedelen

Elke mbo-opleiding is gebaseerd op een kwalificatiedossier. Jouw opleiding bestaat uit verschillende onderdelen:

1. de gemeenschappelijke basis met beroepsgerichte en generieke (algemene) onderdelen.
2. één profieldeel (= de kwalificatie)
3. een aantal keuzedelen

In hoofdstuk 2 lees je meer over de inhoud van [de brede basis](#), [het profiel](#) en [de keuzedelen](#).

2.2 Het onderwijs- en examenprogramma

Bij het Summa College zijn de opleidingen in 2 programma's opgedeeld, het onderwijsprogramma en het examenprogramma.

De opleiding is op deze manier ingericht:

Summa is de plek waar je jouw talenten ontwikkelt die je nodig hebt om te participeren – om te worden wie je wilt zijn en te kunnen doen waar je écht gelukkig van wordt.

De opleiding bestaat uit een start-, hoofd- en afstudeerfase. In iedere fase leer je door middel van 'onderwijseenheden' verschillende onderdelen van het beroep. Via deze onderwijseenheden wordt voorbereid op alle onderdelen uit het kwalificatiedossier. Hiermee wordt je ook voorbereid op het examen. De onderwijseenheden vinden zowel op school als in de praktijk plaats.

Tijdens de verschillende fases behaal je resultaten. Als je alle resultaten van een fase hebt behaald, mag je door naar de volgende fase.

In [paragraaf 2.10](#) van deze OER vind je het onderwijsprogramma.

Het **examenprogramma** omvat alle examens die je moet maken binnen jouw opleiding.

Alles over de examens vind je in [hoofdstuk 3](#).

Informatie over de diploma-eisen vind je in [hoofdstuk 4](#).

3 Wat leer je tijdens de opleiding?

3.1 Wat houdt het beroep van Persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg in?

De persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg richt zich afhankelijk van de behoeften, mogelijkheden, kracht en leefsituatie van de cliënt op herstel, behoud of ontwikkeling van de eigen regie, zelfredzaamheid, zelfstandig functioneren, maatschappelijke participatie, rehabilitatie en/of preventie en het welbevinden (kwaliteit van leven). Hij/zij kan daarbij een balans vinden in wat de cliënt zelf kan en wat aan ondersteuning nodig is. De persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg ondersteunt cliënten zowel individueel als in groepsverband en doet dat in afstemming en samenwerking met de cliënt en betreft de omgeving. Hij/zij doet zijn/haar werk dan ook in voortdurende dialoog met de cliënt en naastbetrokkenen. Hij/zij moet kunnen omgaan met spanningen en verschillen tussen de wensen, mogelijkheden, normen en waarden van de cliënt en naastbetrokkenen. De insteek is steeds om wat goed is voor de cliënt en wat die wil en kan, te verenigen met de inbreng van naastbetrokkenen en met de mogelijkheden die hij/zij als persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg heeft. De persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg is initiatiefrijk, creatief en weet van aanpakken. Dit betekent dat hij/zij kansen ziet en deze kansen kan oppakken, en dat hij/zij creatieve oplossingen weet te bedenken voor nieuwe vraagstukken, ook in zeer complexe en weinig stabiele situaties. Hij/zij gaat professioneel om met zijn/haar gevoelens en emoties bij weerstand, tegenslag en moeilijke situaties. Hij/zij treedt creatief en handelend op in onverwachte, mogelijk escalerende situaties en brengt daarbij zijn/haar mogelijkheden en grenzen duidelijk naar voren. De persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg heeft een helikopterview, voert regie over de processen rond de uitvoering van het ondersteuningsplan en coördineert werkzaamheden van verschillende collega's, activiteiten rond de regie over het leven van de cliënt en activiteiten met een groep cliënten. Hij/zij heeft een begeleidende rol voor (nieuwe) collega's, stagiaires en/of vrijwilligers en geeft hen feedback. Hij/zij heeft een stimulerende en ondersteunende rol voor naastbetrokkenen. Verder draagt hij/zij zorg voor continuïteit van de uitvoering van organisatiegebonden taken en een goede afstemming met deskundigen vanuit andere disciplines.

3.2 Inhoud van het basisdeel

Het basisdeel van de opleiding bestaat uit 2 delen: het gemeenschappelijk beroepsgerichte deel en het generieke deel:

3.2.1 Het beroepsgerichte deel

Gemeenschappelijk beroepsgerichte onderdelen, de kerntaken en werkprocessen:

B1-K1: Bieden van ondersteunende, activerende begeleiding en zorg

B1-K1-W1: Inventariseert ondersteuningsvragen van de cliënt

B1-K1-W2: Ondersteunt de cliënt bij de zelfzorg

B1-K1-W3: Ondersteunt de cliënt bij wonen en huishouden

B1-K1-W4: Ondersteunt de cliënt bij participatie

B1-K1-W5: Voert zorgtechnische handelingen uit

B1-K1-W6: Handelt in onvoorziene en/of crisissituaties

B1-K1-W7: Werkt samen en stemt de werkzaamheden af

B1-K1-W8: Evalueert de geboden ondersteuning en zorg

B1-K2: Werken aan kwaliteit en deskundigheid

B1-K2-W1: Werkt aan de eigen professionele ontwikkeling

B1-K2-W2: Werkt aan bevorderen en bewaken van kwaliteitszorg

In het [kwalificatiedossier](#) kun je in het hoofdstuk 'Overzicht van het kwalificatiedossier' de werkprocessen vinden die horen bij de opleiding.

3.2.2 Het generieke deel

Generieke onderdelen:

Nederlands

Rekenen

Loopbaan

Burgerschap

Engels

In paragraaf 2.5 vind je een toelichting op de generieke onderdelen.

3.3 Inhoud van het profieldeel

Tijdens je opleiding volg je naast het basisdeel het profiel Persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg dat bestaat uit:

Profiel Persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg met kerntaken:

P2-K1: Bieden en coördineren van ondersteuning op maat

P2-K1-W1: Ontwikkelt en voert regie over het ondersteuningsplan

P2-K1-W2: Organiseert en coördineert activiteiten voor een groep cliënten

P2-K1-W3: Begeleidt de cliënt bij het voeren van eigen regie

P2-K1-W4: Ondersteunt de cliënt bij het behouden/opbouwen/versterken van het sociale netwerk

P2-K1-W5: Organiseert en coördineert organisatiegebonden taken

P2-K1-W6: Begeleidt (nieuwe) collega's, stagiaires en/of vrijwilligers

In het [kwalificatiedossier](#) kun je in het hoofdstuk 'Overzicht van het kwalificatiedossier' de werkprocessen vinden die horen bij de opleiding.

3.4 De keuzedelen

Een deel van het programma bestaat uit keuzedelen. Voor jouw opleiding is de keuzedeel verplichting 720 uur.

Binnen jouw opleiding worden de onderstaande keuzedelen aangeboden.

Keuzedelen				
Keuzedeel	Code	Uren	Alle studenten/ Eigen keuze	Minimum aantal studenten
Verzorgende en verpleegtechnische handelingen	K0118	240	Eigen keuze	1
Mensen met niet-aangeboren hersenletsel	K0067	240	Eigen keuze	1
Mensen met licht verstandelijke beperking met moeilijk verstaanbaar gedrag	K0066	240	Eigen keuze	1
Wijkgericht werken	K0186	240	Eigen keuze	1
Verslavingszorg	K1007	240	Eigen keuze	1
Personen met verward gedrag	K1146	240	Eigen keuze	1
Verdieping blijvend fit, veilig en gezond werken (geschikt voor niveau 3 en 4)	K0517	240	Eigen keuze	1
Ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking	K0082	240	Eigen keuze	1
Vorbereiding hbo	K0125	240	Eigen keuze	1
Internationaal I: overbruggen (interculturele) diversiteit	K0210	240	Eigen keuze	1
Expressief talent	K0152	480	Eigen keuze	1
Omgaan met onbegrepen gedrag bij mensen met dementie	K1145	240	Eigen keuze	1
Ernstig meervoudige beperkingen	K0233	240	Eigen keuze	1
Kennismaking met Nederlands ondersteund met gebaren	K1234	240	Eigen keuze	1

Summa wil studenten meer keuzemogelijkheden bieden tijdens de opleiding. Daarom is er een breed aanbod aan keuzedelen, dit noemen we de Summa-brede keuzedelen. Deze zijn op dit moment bedoeld voor individuele studenten waarbij dit keuzedeel niet wordt aangeboden in de eigen opleiding. Vereiste: dit keuzedeel mag geen overlap hebben met het kwalificatiedossier van de eigen opleiding. Oftewel je kunt een keuzedeel alleen kiezen als de inhoud niet (deels) hetzelfde is als de inhoud van je normale onderwijsprogramma.

Het huidige aanbod van de Summa brede keuzedelen vind je [hier](#).

In overleg is het soms ook mogelijk een keuzedeel van een andere opleiding te kiezen. Hiervoor geldt ook dat er geen overlap met je opleiding mag zijn. Het aanbod van alle keuzedelen bij Summa kun je vinden via deze link: [Keuzedelen | Summa College](#)

Hoe kies je je keuzedelen?

Welke keuzedelen je gaat volgen, bepaal je in overleg met je studietoelicht. Sommige keuzedelen zijn verplicht, deze worden dan door alle studenten binnen jouw opleiding gevolgd (kolom: Alle studenten/Eigen keuze).

Het kan gebeuren dat een bepaald keuzedeel niet doorgaat. Bijvoorbeeld als te weinig studenten het keuzedeel hebben gekozen (Kolom: Minimum aantal studenten). In de tabel kun je zien hoeveel studenten er mee moeten doen om het keuzedeel door te laten gaan.

Om in aanmerking te komen voor het diploma moet je met de keuzedelen aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Het gemiddelde van de resultaten van de geëxamineerde keuzedelen binnen de keuzedeelverplichting moet tenminste een 6 of "voldoende" zijn;
- Voor minimaal de helft van deze keuzedelen moet het resultaat tenminste een 6 of "voldoende" zijn;
- Een keuzedeelresultaat mag nooit lager zijn dan een 4 of een "onvoldoende".

In de volgende periode(n) kun je een keuze maken:

Keuzedelen per periode		
Leerjaar	periode	Keuzedelen
Schooljaar 2025-2029	1-4	<p>Mensen met licht verstandelijke beperking met moeilijk verstaanbaar gedrag</p> <p>Mensen met niet-aangeboren hersenletsel</p> <p>Ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking</p> <p>Verzorgende en verpleegtechnische handelingen</p> <p>Vorbereiding hbo</p> <p>Expressief talent</p> <p>Wijkgericht werken</p> <p>Internationaal I: overbruggen (interculturele) diversiteit</p> <p>Ernstig meervoudige beperkingen</p> <p>Verdieping blijvend fit, veilig en gezond werken (geschikt voor niveau 3 en 4)</p> <p>Verslavingszorg</p> <p>Omgaan met onbegrepen gedrag bij mensen met dementie</p> <p>Personen met verward gedrag</p> <p>Kennismaking met Nederlands ondersteund met gebaren</p>
Schooljaar 2025-2029	1-4	<p>Mensen met licht verstandelijke beperking met moeilijk verstaanbaar gedrag</p> <p>Mensen met niet-aangeboren hersenletsel</p> <p>Ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking</p> <p>Verzorgende en verpleegtechnische handelingen</p> <p>Vorbereiding hbo</p> <p>Expressief talent</p> <p>Wijkgericht werken</p> <p>Internationaal I: overbruggen (interculturele) diversiteit</p> <p>Ernstig meervoudige beperkingen</p> <p>Verdieping blijvend fit, veilig en gezond werken (geschikt voor niveau 3 en 4)</p> <p>Verslavingszorg</p> <p>Omgaan met onbegrepen gedrag bij mensen met dementie</p> <p>Personen met verward gedrag</p> <p>Kennismaking met Nederlands ondersteund met gebaren</p>
Schooljaar 2025-2029	1-4	<p>Mensen met licht verstandelijke beperking met moeilijk verstaanbaar gedrag</p> <p>Mensen met niet-aangeboren hersenletsel</p> <p>Ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking</p> <p>Verzorgende en verpleegtechnische handelingen</p> <p>Vorbereiding hbo</p> <p>Expressief talent</p> <p>Wijkgericht werken</p> <p>Internationaal I: overbruggen (interculturele) diversiteit</p> <p>Ernstig meervoudige beperkingen</p> <p>Verdieping blijvend fit, veilig en gezond werken (geschikt voor niveau 3 en 4)</p> <p>Verslavingszorg</p> <p>Omgaan met onbegrepen gedrag bij mensen met dementie</p> <p>Personen met verward gedrag</p> <p>Kennismaking met Nederlands ondersteund met gebaren</p>

3.5 Algemeen basisdeel (geldt voor iedere mbo)

3.5.1 Nederlands (CE en IE), rekenen en Engels (CE en IE)

Iedere mbo-student moet aan het eind van de opleiding voldoende kennis hebben van de Nederlandse taal en rekenen. Voor lezen en luisteren Nederlands leg je een centraal examen (CE) af. De overige examens Nederlands en rekenen zijn instellingsexamens (IE). Volg je een opleiding op niveau 4, dan geldt dit ook voor het verplichte vak Engels. In onderstaand schema zie je uit welke onderdelen Nederlands, rekenen en Engels bestaan en op welk niveau je deze vakken volgt.

Nederlands 3F

Centraal examen: Lezen en luisteren	Instellingsexamens: Spreken Gesprekken voeren Schrijven
---	---

Rekenen mbo-niveau 4

	Instellingsexamen: 1. Grootheden en eenheden 2. Oriëntatie in de twee- en driedimensionale wereld 3. Verhoudingen herkennen en gebruiken 4. Procenten gebruiken 5. Omgaan met kwantitatieve informatie
--	--

Engels B1/A2

Centraal examen: Lezen en luisteren (B1)	Instellingsexamens: Spreken (A2) Gesprekken voeren (A2) Schrijven (A2)
--	--

Je kunt kiezen voor examinering op een hoger niveau voor de generieke vakken. Dit moet je schriftelijk aanvragen.

Meer info hierover kun je vinden op [Regelingen Summa](#) (paragraaf algemene exameneisen Nederlands, Engels en rekenen).

3.5.2 Het loopbaanprogramma

Iedere student van het Summa College heeft een loopbaanbegeleider. De loopbaanbegeleider begeleidt jou tijdens je hele opleiding en je hebt regelmatig gesprekken met hem of haar.

In het loopbaanprogramma leer je je eigen talenten en kwaliteiten onder woorden te brengen. Je denkt na over wat je geleerd hebt, zowel over het beroep als over jezelf. Je kijkt terug op ervaringen in je bpv, bekijkt wat je daarvan geleerd hebt en wat je daar vervolgens mee wilt doen. Zo krijg je een steeds beter beeld van jezelf en kun je aan het eind van je opleiding een goede keuze maken of en waar je wilt gaan werken of dat je nog verder wilt studeren.

Tijdens je opleiding moet je voldoen aan de hieronder beschreven punten. We noemen dit de inspanningsverplichting.

Loopbaancompetenties	Wat wordt er van jou verwacht (de inspanningsverplichting)
Kwaliteitenreflectie Wat kan ik?	Tijdens de opleiding wordt er aandacht besteed aan loopbaanontwikkeling op basis van de loopbaancompetenties. Het schrijven en evalueren van je persoonlijke leerplan staat gedurende de opleiding centraal. Door middel van verschillende opdrachten, ga je aan de slag met je persoonlijke ontwikkeling, waardoor je je talenten en kwaliteiten leert kennen en verder ontwikkelt. Naast de loopbaancompetenties ontwikkel je reflectie vaardigheden.
Motievenreflectie Wat wil ik?	
Werkexploratie Waar kan ik dat doen?	
Loopbaansturing Hoe kan ik dat doen?	
Netwerken Wie kan mij daarbij helpen?	
	Tijdens studietoetsing wordt concreet uitgelegd wat er van je wordt verwacht.

3.5.3 Het burgerschapsprogramma

Voor alle opleidingen gelden de wettelijke eisen voor Burgerschap beschreven in vier dimensies. Het Burgerschapsonderwijs heeft te maken met veranderingen in de samenleving, omgaan met verschillende culturen, gezonde leefwijze, deelnemen aan het arbeidsproces, functioneren als kritisch consument, deel uitmaken van de gemeenschap en politiek.

Dimensies van Burgerschap	Wat wordt er van jou verwacht (de inspanningsverplichting)?
Politiek-juridische dimensie	De verschillende dimensies van Burgerschap zitten verweven in het programma van de opleiding. Je gaat aan de slag met lessen en opdrachten, die je kennis en bewustwording over de burgerschapsdimensies vergroten. Daarnaast is het binnen de opleiding belangrijk om op de hoogte te zijn van actualiteiten. Hier wordt in de lessen ook aandacht aan besteedt.
Economische dimensie	
Sociaal-maatschappelijke dimensie	
Vitaal burgerschap	Je volgt een aantal verplichte lessen en rond verschillende opdrachten af, om aan te tonen dat je voldoende aan deze dimensies hebt gewerkt.

Kritische denkvaardigheden

Kritisch leren denken maakt onderdeel uit van de opleiding. Je leert hoe je op een actieve manier deel kunt nemen aan de samenleving en beroepspraktijk. Tijdens je opleiding wordt aandacht besteed aan:

- Informatie (-bronnen) op waarde schatten en daarbij onderscheid maken tussen argumenten, beweringen, feiten en aannames
- Het perspectief van anderen innemen
- Nadenken over hoe eigen opvattingen, beslissingen en handeling tot stand komen

3.6 Beroepspraktijkvorming

Een beroepsopleiding kan niet zonder de beroepspraktijk, daarom volg je een deel van jouw opleiding bij een bedrijf of instelling. We noemen dit de beroepspraktijkvorming (bpv). Tijdens de bpv word je begeleid door een bpv-begeleider (van jouw school) en een praktijkopleider (van het leerbedrijf). Voor iedere bpv-periode worden afspraken gemaakt wat je gaat doen, welke eisen gesteld worden aan de bpv en hoe de bpv beoordeeld wordt. Dit staat allemaal beschreven in het bpv-werkboek dat je tijdens de opleiding ontvangt.

Om je diploma te behalen, heb je een voldoende beoordeling nodig voor de bpv. Het kan zijn dat je een aantal examens aflegt bij het bedrijf waar je de bpv uitvoert. Dit staat los van de beoordeling van de bpv.

Aan welke voorwaarden moet je voldoen:

- Binnen de BBL opleiding heb je een werkplek voor minimaal 24 uur in de week. Dit is tevens je BPV plek. De BPV periode start vanaf de startfase en loopt door tot aan het einde van je opleiding. BPV loopt door gedurende het hele schooljaar.
- Voor meer informatie over de BPV per fase verwijzen we je door naar het 'BB-boek' (BPV en basishouding).

3.7 Studiepunten

Het opleidingsprogramma is ingedeeld in verschillende onderwijsproducten. Als je in een opleiding zit worden voor ieder onderwijsproduct studiepunten toegekend. Per studiejaar zijn er 60 studiepunten te behalen. Met de studiepunten kunnen we samen jouw studievoortgang goed volgen. Als je te weinig studiepunten behaalt, kan dat gevolgen hebben voor de voortgang van je opleiding. In het schema bij paragraaf 2.10 kun je zien hoeveel studiepunten een onderdeel bevat.

3.8 Ontwikkelingsgerichte beoordeling

Tijdens de opleiding volgen we jouw voortgang en ontwikkeling op de voet. We doen dit met behulp van ontwikkelingsgerichte beoordelingen. Er wordt gekeken hoe het met je gaat in de verschillende leerlijnen. Je leert ook om goed naar jezelf te kijken (te reflecteren) en uitspraken te doen over jouw eigen functioneren. Zo krijg je een overzicht van je sterke punten en verbeterpunten. Met je loopbaanbegeleider maak je afspraken over je studievoortgang. Deze afspraken worden vastgelegd.

Aan welke voorwaarden moet je voldoen:

Iedere fase (start-, hoofd- en afstudeerfase) heeft een aantal resultaten waaraan voldaan dient te worden. Deze resultaten staan beschreven in hoofdstuk 2.10 'Activiteiten in het opleidingsprogramma'

Het behalen van de resultaten is een voorwaarde om door te kunnen naar de volgende fase.

3.9 Bindend studieadvies

In het eerste jaar, tussen de negende en twaalfde maand van jouw opleiding, krijg je een bindend studieadvies (BSA). Volg je een eenjarige opleiding dan krijg je dit advies tussen de drie en vier maanden. Het geven van een bindend studieadvies is een wettelijke verplichting in het mbo.

Een Bindend Studieadvies kan positief of negatief zijn. Een BSA wordt alleen gegeven op basis van de studievoortgang. Onder strikte voorwaarden mag de beroepshouding meegenomen worden in het studieadvies. Bij een negatief studieadvies gaan we met jou in gesprek en begeleiden we jou naar een passende opleiding of oplossing. Summa heeft hiervoor een procedure opgesteld (Paragraaf regeling bindend studieadvies).

Gedurende het jaar krijg je minimaal twee voorlopig studieadviezen (VSA's).

Volg je een eenjarige opleiding dan krijg je één voorlopig studieadvies.

Vraag aan jouw studietoestel wanneer je een gesprek krijgt over jouw studieadvies

MZ - VSA / BSA

2022-2023

Mondeling positief/ negatief VSA

= Tussentijdse voortgang op schriftelijk BSA

Instroom sw 1	Instroom sw 11	Instroom sw 21
------------------	-------------------	-------------------

Mondeling positief VSA krijg je als =

1. BBL: De startfase is afgerond.
2. BBL: Je in totaal één OE hebt afgerond.
3. BOL: Je OE 1 hebt afgerond.
4. BBL en BOL: Je door het team MZ voldoende wordt gescoord op de volgende houding / vaardigheden (zie basishouding - [zie kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg](#)):
 - a. De student stelt vragen over de werkzaamheden en werkwijze
 - b. De student toont respect voor de persoonlijkheid en mogelijkheden van anderen
 - c. De student laat bereidheid tot leren zien
 - d. De student houdt zich aan afspraken
 - e. De student vraagt feedback op zijn handelen

sw 16

Sw 27

Sw 37

(Docent vult info in Eduarte – student ontvangt een officiële mail)

Schriftelijke positief/negatief VSA

= Tussentijdse voortgang op schriftelijk BSA

Schriftelijk positief VSA krijg je als =

1. De startfase is afgerond.
2. Je hebt in totaal twee OE's (of een OE* en een praktijkexamen of een keuzedeel) afgerond
5. Je door het team MZ voldoende wordt gescoord op de volgende houding / vaardigheden (zie basishouding - [zie kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg](#)):
 - a. De student stelt vragen over de werkzaamheden en werkwijze
 - b. De student toont respect voor de persoonlijkheid en mogelijkheden van anderen
 - c. De student laat bereidheid tot leren zien
 - d. De student houdt zich aan afspraken
 - e. De student vraagt feedback op zijn handelen

Sw 26

Sw 37

Sw 7

(Docent gaat naar formulier in notities in Eduarte – student ontvangt een officiële mail)

Schriftelijk positief/negatief BSA

Schriftelijk positief BSA krijg je als =

1. De startfase is afgerond.
2. Je hebt in totaal drie OE's (of twee OE's * en een praktijkexamen of keuzedeel) afgerond
6. Je door het team MZ en het werkveld voldoende wordt gescoord op de volgende houding / vaardigheden (zie basishouding - [zie kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg](#)):

a. *De student stelt vragen over de werkzaamheden en werkwijze*

Sw 36

Sw 7

Sw 17

b. *De student toont respect voor de persoonlijkheid en mogelijkheden van anderen*

c. *De student laat bereidheid tot leren zien*

d. *De student houdt zich aan afspraken*

e. *De student vraagt feedback op zijn handelen*

(Docent gaat naar formulier in notities in Eduarte – student ontvangt een officiële mail)

3.10 Activiteiten in het onderwijsprogramma (va2025)

In onderstaand schema wordt het programma van de opleiding beschreven. Er is te lezen welke onderdelen in welke periode van de opleiding aan bod komen.

Je kunt zien hoeveel studiepunten je kunt behalen.

Onderwijsprogramma				
leerjaar 1				
Periode	Naam	Studiepunten	School	BPV
Periode 1	0-meting Rekenen (REN.REK0)	1	√	
	0-meting Engels (REN.ENG0)	1	√	
	0-meting Nederlands (REN.NED0)	1	√	
Periode 1	OE 1 (OND.OE1)	7	√	√
	OE 2 (OND.OE2)	7	√	√
Periode 3	OE 3 (OND.OE3)	7	√	√
	OE 4 (OND.OE4)	6	√	√
	OE 5 (OND.OE5)	6	√	√
Periode 1	Basishouding startfase (STU.BAS)	2	√	√
	Leerplan 1 (STU.LE1)	2	√	√
	Presentaties medestudenten (STU1.PRM.01)	2	√	
	Reflectieverslagen (STU1.REF.01)	2	√	√
Periode 2	Pitch voor Hoofdfase A (STU.PVH)	2	√	√
Periode 3	Basishouding Hoofdfase A (STU.BHA)	2	√	√
	Leerplan 2 (STU.LE2)	2	√	√
Periode 3	BPV Hoofdfase A (BPV.BHA)	10		√
leerjaar 2				
Periode	Naam	Studiepunten	School	BPV
Periode 1	OE 6 (OND2.OE6.01)	18	√	√
Periode 3	OE 7 (OND2.OE7.01)	18	√	√
Periode 1	Basishouding hoofdfase B (STU2.BHB.01)	2	√	√
	Leerplan 3 (STU2.LE3.01)	2	√	√
	Burgerschap (STU2.BUR.01)	2	√	
	Intervisie (STU2.INT.01)	2	√	
	Presentaties medestudenten (STU2.PRM.01)	2	√	
Periode 3	Basishouding hoofdfase C (STU2.BHC.01)	2	√	√
	Leerplan 4 (STU2.LE4.01)	2	√	√
Periode 3	BPV Hoofdfase B/C (BPV2.BHB.01)	10		√
leerjaar 3				
Periode	Naam	Studiepunten	School	BPV
Periode 1	OE 8 (OND3.OE8.01)	38	√	√
Periode 1	Basishouding hoofdfase D (STU3.BHD.01)	3	√	√
	Leerplan 5 (STU3.LE5.01)	3	√	√
Periode 3	Basishouding afstudeerfase (STU3.BAA.01)	3	√	√
	Leerplan 6 (STU3.LE6.01)	3	√	√
Periode 3	BPV Hoofdfase D (BPV3.BHD.01)	10		√

4 Welke examens krijg je?

4.1 Examinering

Het examenprogramma is een overzicht van de examens waarmee jij te maken krijgt tijdens je opleiding. Je legt examens af die gericht zijn op je toekomstige beroep. Daarnaast zijn er ook examens voor bijvoorbeeld Nederlands en rekenen. Verder is er een examenprogramma per keuzedeel. Van de keuzedelen die bij deze opleiding worden aangeboden is het examenprogramma opgenomen in deze OER. De examens van de Summa brede keuzedelen is opgenomen in een apart examenprogramma en vind je hier: [Onderwijs- en Examenregelingen | Summa College](#)

Je hoeft natuurlijk alleen examen te doen in de keuzedelen die je gekozen hebt. Als je besluit om een keuzedeel te volgen dat verbonden is aan een andere opleiding, dan kun je het examenprogramma van dat keuzedeel in de OER van die opleiding vinden. In de volgende schema's kun je zien welke examens je moet afleggen.

De volgende afkortingen worden gebruikt:

BxKxWx	Basis x Kerntaak x Werkproces x
PxKxWx	Profiel x Kerntaak x Werkproces x
DxKxWx	Dossier x Kerntaak x Werkproces x
Kxxx	Keuzedeel xxx
OP	Onderwijsperiode
Context	Waar wordt het examen afgenomen?
BI	Binnenschools
BU	Buitenschools
bpv	Binnen de bpv

4.2 Overzicht examens

Examenprogramma											
Kerntaak: Bieden van ondersteunende, activerende begeleiding en zorg											
Naam examen	Werkproces	Keus	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
				Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Individuele ondersteuning en zorg	B1-K1-W2 B1-K1-W5 B1-K1-W6		PEX	1	2	1	4	BI BPV	Cijfer, 1 decimaal	5.50	1
Proeve Persoonlijk Begeleider	B1-K1-W1 B1-K1-W3 B1-K1-W4 B1-K1-W7 B1-K1-W8		PVB	1	2	1	4	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal	5.50	1
Kerntaak: Werken aan kwaliteit en deskundigheid											
Naam examen	Werkproces	Keus	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
				Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Professionalisering en Kwaliteit	B1-K2-W1 B1-K2-W2		PVB	1	2	1	4	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal	5.50	1
Kerntaak: Bieden en coördineren van ondersteuning op maat											
Naam examen	Werkproces	Keus	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
				Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Organiseren en begeleiden van activiteiten	P2-K1-W2 P2-K1-W3 P2-K1-W4		PEX	1	2	1	4	BPV	Cijfer, 1 decimaal	5.50	1
Proeve Persoonlijk Begeleider	P2-K1-W1 P2-K1-W5		PVB	1	2	1	4	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal	5.50	1
Professionalisering en Kwaliteit	P2-K1-W6		PVB	1	2	1	4	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal	5.50	1

Examenprogramma									
Nederlands									
Naam examen	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
		Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Nederlands Centraal Examen	COE	1	1	1	2	BI	Cijfer, 1 decimaal		1
Nederlands Spreken 3F	MVE	1	2	1	3	BI	Cijfer, 1 decimaal		1
Nederlands Gesprekken 3F	MVE	1	2	1	3	BI	Cijfer, 1 decimaal		1
Nederlands Schrijven 3F	SVE	1	1	1	2	BI	Cijfer, 1 decimaal		1
Rekenen									
Naam examen	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
		Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Rekenen Instellingsexamen Niv 4	IE	1	1	1	2	BI	Cijfer, 1 decimaal		1
Engels									
Naam examen	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
		Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Engels B1 Centraal Examen	COE	1	1	1	2	BI	Cijfer, 1 decimaal		1
Engels Spreken A2	MVE	1	2	1	3	BI	Cijfer, 1 decimaal		1
Engels Gesprekken voeren A2	MVE	1	2	1	3	BI	Cijfer, 1 decimaal		1
Engels Schrijven A2	SVE	1	1	1	2	BI	Cijfer, 1 decimaal		1

Examenprogramma										
Keuzedeel: Verzorgende en verpleegtechnische handelingen										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Verzorgende en verpleegtechnische handelingen	D1-K1-W1 D1-K1-W2 D1-K1-W3 D1-K1-W4	PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Mensen met niet-aangeboren hersenletsel										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Mensen met niet aangeboren hersenletsel	D1-K1-W1 D1-K1-W2 D1-K1-W3 D1-K1-W4	PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Mensen met licht verstandelijke beperking met moeilijk verstaanbaar gedrag										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Mensen met LVB met moeilijk verstaanbaar gedrag	D1-K1-W1 D1-K1-W2 D1-K1-W3 D1-K1-W4	PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Wijkgericht werken										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Wijkgericht werken		PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Verslavingszorg										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Verslavingszorg		PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Personen met verward gedrag										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Personen met verward gedrag	D1-K1-W1 D1-K1-W2	PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Verdieping blijvend fit, veilig en gezond werken (geschikt voor niveau 3 en 4)										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				

Naam examen	Werkproces	(Zie 3.2.1.)	Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode	Context	Normering	eis	Weging
Verdieping blijvend fit, veilig en gezond werken		WSV	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking	D1-K1-W1 D1-K1-W2	PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Voorbereiding hbo										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Vorbereiding hbo	D1-K1-W1 D1-K1-W2 D1-K1-W3 D1-K1-W4	WSV	1	1	2	2	BI BU	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Internationaal I: overbruggen (interculturele) diversiteit										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Internationaal I: Overbruggen	D1-K1-W1 D1-K1-W2 D1-K2-W1 D1-K2-W2	WSV	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Expressief talent										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Expressief talent		PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Omgaan met onbegrepen gedrag bij mensen met dementie										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Omgaan met onbegrepen gedrag bij mensen met dementie	D1-K1-W1 D1-K1-W2	PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Ernstig meervoudige beperkingen										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Ernstig meervoudige beperkingen	D1-K1-W1 D1-K1-W2 D1-K1-W3	PVB	1	1	1	2	BI BU BPV	Cijfer, 1 decimaal		1
Keuzedeel: Kennismaking met Nederlands ondersteund met gebaren										
Naam examen	Werkproces	Examenvorm (Zie 3.2.1.)	Gelegenheid 1		Gelegenheid 2		Context	Normering	Minimale eis	Weging
			Leerjaar	Periode	Leerjaar	Periode				
Kennismaking met Nederlands ondersteund met gebaren		MVE	1	1	1	2	BI	Cijfer, 1 decimaal		1

4.2.1 Vormen van examens

Binnen de opleiding kun je te maken krijgen met verschillende vormen van examineren. Een voorbeeld hiervan is een Proeve van Bekwaamheid. In de Proeve van Bekwaamheid laat je zien dat je de taken die je moet uitvoeren in je beroep goed kunt uitvoeren. Ook kun je een examen krijgen waarin kennis (kennisexamen) of vaardigheden (vaardigheidsexamen) worden geëxamineerd.

PVB	Proeve van Bekwaamheid
SKE	Kennisexamen schriftelijk
WSV	Werkstuk-verslag
VEX	Vaardigheidsexamen
PEX	Praktijkexamen
CEX	Casusexamen
SIR	Simulatie/rollenspel
MVE	Mondeling vaardigheidsexamen
SVE	Schriftelijk vaardigheidsexamen
CGI	Criteriumgericht interview
PAS	Portfolio-assessment
IE	Instellingsexamen
COE	Centraal ontwikkeld examen

Voor examinering van de Keuzedelen is naast bovenstaande vormen nog 1 andere examenvorm mogelijk: Deze vorm geldt niet voor de andere examens

PRS Presentatie

4.2.2 Aanvullende voorwaarden examens

Om te kunnen starten met de examens is het een voorwaarde je de bijbehorende OE's het afgerond.

'Individuele ondersteuning en zorg': OE 5 Zorg afgerond

'Overige examens': OE 1 t/m 8 afgerond

Indien je de opleiding verlaat, zonder dat je een diploma behaald, wordt bekeken of je recht hebt op een MBO-verklaring of een MBO-certificaat.

Binnen de opleiding Persoonlijk Begeleider Maatschappelijke zorg wordt het certificeerbare keuzedeel 'K0118 Verzorgende en verpleegtechnische handelingen' aangeboden. Dit certificaat is echter niet te behalen zonder het diploma 'Persoonlijk Begeleider Maatschappelijke zorg' of een andere relevante opleiding. Bij het verlaten van de opleiding, wordt na het afronden van dit keuzedeel bekeken of je recht hebt op het certificaat dat hoort bij dit keuzedeel.

4.3 Landelijke eisen Nederlands, rekenen en Engels

Voor Nederlands, Engels en rekenen zijn er [landelijke eisen](#) gesteld. De eisen voor deze onderdelen zijn verschillend. Dit is afhankelijk van:

- Niveau van de opleiding
- Duur van de opleiding
- Het jaar waarin je gediplomeerd wordt.

Ook voor de cijferberekening en de herkansing zijn aparte regelingen. Het eindcijfer generiek Engels mbo-4 en generiek Nederlands wordt als volgt berekend:

1. Resultaat lezen en resultaat luisteren worden gemiddeld tot tussenresultaat A;
2. Resultaat schrijven, resultaat gesprekken voeren en resultaat spreken worden gemiddeld tot tussenresultaat B;
3. Eindresultaat: Tussenresultaat A en tussenresultaat B worden gemiddeld.

Planning van Examens

Voor ieder examen heb je twee gelegenheden om een voldoende resultaat te halen. Deze twee examengelegenheden zijn opgenomen in het examenprogramma, zodat je kunt zien wanneer deze zijn gepland. Dat kan een moment of een periode zijn. Dit is mede afhankelijk van het soort examen waar het om gaat. Ook is dit afhankelijk van hoe jouw opleiding is opgezet: er zijn opleidingen die werken met een vast tijdschema. In dit geval ligt het moment waarop je een examen aflegt ook vast, uitgezonderd de hieronder genoemde examens. Maar er zijn ook opleidingen waarin je meer je eigen tempo kunt volgen. In dat geval wordt in het examenprogramma aangegeven vanaf welk moment je met een examen kunt starten of binnen welke periode het examen moet zijn afgerond.

Voor de volgende examens plan je altijd zelf het moment en de locatie:

- de CE- examens Nederlands lezen en luisteren.
- de CE- examens Engels lezen en luisteren.

Voordat je aan de generieke examens kan beginnen, maak je eerst een 0-meting.

Daarna kunnen de examens ingepland worden in overleg met de vakdocent.

4.4 Veel voorkomende vrijstellingen

Misschien kom je in aanmerking voor een vrijstelling voor delen van de opleiding, omdat je die al ergens anders hebt afgerond. Vrijstelling kun je krijgen voor: onderwijs en/of examen:

- **Een vrijstelling voor delen van het onderwijsprogramma** vraag je aan via de loopbaanbegeleider. Je vraagt vrijstelling aan met een goede onderbouwing.
- **Vrijstellingen voor het examen:** moet de student zelf in Canvas aanvragen in overleg met de loopbaanbegeleider. Je vrijstellingsverzoek moet altijd goed onderbouwd zijn. Je dient het in bij de examencommissie. De examencommissie keurt jouw aanvraag goed of af.
- **Een klein aantal vrijstellingen voor examens (bij doorstroom of afstroom binnen Summa) zijn standaard** Deze krijg je automatisch. Je kunt dan aangeven of je van de vrijstelling gebruik wilt maken. Als dit voor jou van toepassing is, krijg je automatisch persoonlijk bericht.

In het [examenreglement](#) kun je meer lezen over de vrijstellingsregeling voor examens. Als je een vrijstelling krijgt, maken we afspraken over hoe jouw onderwijsprogramma eruit komt te zien.

4.5 Regelingen met betrekking tot examens

Het Summa College heeft een [examenreglement](#). In dit document worden alle regels rondom de examens beschreven. Hier vind je bijvoorbeeld wat je moet doen als je het niet eens bent met een uitslag van het examen.

5 Wanneer krijg je een diploma?

Je krijgt je diploma als je aan de onderstaande eisen hebt voldaan.

Diploma-eis	Geslaagd/gezakt
Kerntaken	Minimaal een "voldoende" of minimaal een 6 voor alle examens die horen bij een kerntaak, waardoor het oordeel per kerntaak minstens voldoende of het cijfer 6 is.
Wettelijke beroepsvereisten	Oordeel voldoende
Nederlands, rekenen, eventueel Engels	Kijk hier voor de slaag-/zakregeling. Paragraaf algemene eisen Nederlands, rekenen en Engels.
Loopbaan en Burgerschap	Voldaan aan de inspanningsverplichting
BPV	Met positieve beoordeling voltooid, waarbij oordeel leerbedrijf is betrokken.
Keuzedelen	Om in aanmerking te komen voor het diploma moet je aan de volgende voorwaarden voldoen: <ul style="list-style-type: none">• Het gemiddelde van de resultaten van de geëxamineerde keuzedelen binnen de keuzedeelverplichting moet tenminste een 6 of "voldoende" zijn;• Voor minimaal de helft van deze keuzedelen moet het resultaat tenminste een 6 of "voldoende" zijn;• Een keuzedeelresultaat mag nooit lager zijn dan een 4 of een "onvoldoende".

Cum Laude

Het Summa College heeft een cum lauderegeling. Deze is opgenomen in het [examenreglement](#).

6 Overzicht onderwijs en bpv

Crebonummer	25779
Opleidingscode	25779BBL36.01
Leerweg	bbl

	leerjaar 1		leerjaar 2		leerjaar 3	
Activiteiten	bot	<i>bpv</i>	bot	<i>bpv</i>	bot	<i>bpv</i>
Begeleide onderwijsactiviteiten (bot) zoals opdrachten, praktijk- en theorielessen	200		200		200	
Beroepspraktijkvorming (bpv)		800		800		800
Keuzedelen	120	120	120	120	120	120
* bot = Begeleide onderwijstijd						
Totaal bot en bpv	320	920	320	920	320	920
Totaal bot en bpv leerjaar		1240	1240	1240	1240	1240

	Totaal alle leerjaren	
Activiteiten	bot	<i>bpv</i>
Begeleide onderwijsactiviteiten (bot) zoals opdrachten, praktijk- en theorielessen	600	
Beroepspraktijkvorming (bpv)		2400
Keuzedelen	360	360
Totaal bot en bpv alle leerjaren	3720	

Totaal uren keuzedelen in de bot en BPV 720

7 Relevante regelingen

Summa heeft diverse regelingen die van belang zijn voor jou als student zoals bijvoorbeeld het Studentenstatuut, de klachtenregeling, gebruik van ICT. Dit kun je vinden op [Regelingen Summa](#).

Wijzigingen

Dit document heeft verschillende versies gekend. Hieronder ziet u een overzicht van de versies die gepubliceerd zijn, en hoe deze van elkaar verschillen.

Versie / Vaststelling	Soort wijziging / Gewijzigde hoofdstukken	Toelichting
2 K van Garderen 03-02-2026.	addendum Keuzedelen	Keuzedeel toegevoegd (Nederlands ondersteund met gebaren)
1 K van Garderen 12-06-2025.	<i>Dit is de eerste versie van het document</i>	

Vaststellingen

Versie	Vastgesteld door	Datum
1	K van Garderen	12-06-2025
2	K van Garderen	03-02-2026